

V ohrožení jsou **miliardy** životů

NÁ KÁ ZA

A woman in a dark dress is walking away from the viewer down a long, arched corridor. The walls are a deep, textured red, and the floor is dark. The corridor is flanked by tall, arched structures, possibly columns or doorways. The woman is looking back over her shoulder towards the camera. The overall atmosphere is mysterious and dramatic.

DANIEL KALLA

KIO KAN

edice
KLOKAN

Copyright © 2019 by Daniel Kalla

All rights reserved.

Translation © Petra Klůfová, 2019

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu WE ALL FALL DOWN

přeložila Petra Klůfová

Redakční úprava Helena Škodová

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokán, 2019

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7633-063-4

Věnuji
svým dcerám Chelsea a Ashley

1. kapitola

Už je tu zas. Pozoruje každé šustnutí. *Copak ten starej parchant nemá na práci nic lepšího?* ušklíbila se v duchu Vittoria Fornerová, když balila technický výkres, který si strčila do podpaží. Ten zakrslý mnich se ometal kolem staveniště denně hned od chvíle, kdy dorazila první četa strhnout starý klášter. Jako obvykle je navlečený v černém benediktýnském hábitu s kapucí shozenou na ramena, takže je vidět holá lebka s řídkým věnečkem bílých vlasů. Každé ráno kolem deváté se přisourá se zrezivělou skládací židličkou v jedné ruce a s černou látkovou kabelou na rameni. Tu a tam si usrkne z termosky nebo se na chvilku začte do ohmatané kožené modlitební knihy. Ale obvykle – jako třeba teď – jenom sedí poblíž vykopávek a sleduje okolní ruch jako holub na římse.

Většinou je ten mnich nenápadný a patří k okolní scenérii stejně jako obří žluté bagry, hromady trámů, sutin a kamení. Dnes však Vittoria neměla na nezvaného diváka náladu.

„*Se n'è andata!*“ houkne na mnicha a schoulí se do tenké větrovky, protože ji rozrazil další prudký záchvat zimnice. „Ta vaše zřícenina je definitivně pryč, staříku, je po ní! A pohřeb je u konce!“

Popravdě, Vittoria v duchu stále vidí starodávný klášter vybudovaný z cihel a kamení; tu prostou románskou stavbu, zpola zřícenou na jižní straně křížové chodby, kde se už před lety propadla střecha nad arkádami. Ano, klášter byl pobořený a zchátralý, ale jeho omšelá krása Vittorii přesto hluboce oslovila. Ačkoli byla zarytou ateistkou, z dětství v ní stejně přetrvávalo dost vzpomínek na zástupy přízračně ti-

chých jeptišek v černém, aby jí z účasti na likvidaci prastarého domu Božího nebylo úplně lehkou na duši.

Starý mnich na ten výpad zareaguje jen přátelským mávnutím, takže Vittoria dojde k závěru, že bude nejenom cvok, ale navíc hluchý. Přesto se neobměkčí, protože dnes se jí k vyhlídce na hromadu práce přidala ještě bodavá bolest hlavy, jež se rychle zhoršuje.

Právě promarnila dlouhých patnáct minut v mrňavém přetopeném přívěsu, který jí tady nahrazuje kancelář, uklidňováním jednoho z dělníků, uhrovitého poskoka jménem Emilio.

„Tak poslouchej přece, Emilio!“ uřvala ho nakonec uprostřed věty, protože jeho panikaření odmítla dál poslouchat. „Ten toulavý mnich prostě jen zuří, že ztratí střechu nad hlavou! Vic v tom nehledej!“

„Ale, Vittorie,“ brblal Emilio, „bratr Silvio... on tvrdí, že je to víc než jenom klášter!“

„A co jiného by to mělo být?“

„Bratr Silvio říkal, že klášter... stojí na posvátný půdě!“

„Pro mnicha možná, ale pro nás je to obyčejná stavební parcela. Od ostatních se nijak neliší.“

V duchu ovšem Vittoria uznávala, že nález krypty pod klášterem znamená velké překvapení. Nikdo z bagristů nepočítal s tak rozsáhlým sklepením se sítí početných chodeb.

A ta spousta miniaturních kostí! Při pohledu na ně si Vittoria ze všeho nejdřív vzpomněla na svoje dvě děti. Teď však na diskusi o středověké architektuře vážně neměla náladu.

„A co Yas?“ naléhal Emilio.

„Co je s ním?“ vybuchla Vittoria útočněji, než zamýšlela.

„Předevčírem mu nebylo dobře a včera se v práci vůbec neukázal. Od té doby jsem ho neviděl.“

„A co má být? Nejspíš vyspává kocovinu.“

„Yas nepije. A neodpovídá na textovky ani na telefonáty. Bratr Silvio říká –“

„Emilio, pro boha živého, už ani slovo! Chceš si snad hledat práci v docích jako uklízeč rybářských lodí? Ostatně, Yasco nevidět nedopadne o moc líp!“

Vittoria si teď tiskne palce do spánků, jak se snaží vytlačit z hlavy bolest spolu se vzpomínkou na rozhovor s vyděšeným chlapcem.

Proč se jen Emilio musel zmínit o Yasovi?

Nohy se jí podlamují, navíc se chvěje v dalším záchvatu zimnice. Rozjásaná televizní moderátorka ráno slíbila Janovu rekordní teploty. Přes vrcholky hor už nad město vykukuje zářivé dubnové slunce, ale Vittoria na staveništi necítí ani náznak jeho narůstajícího žáru.

Maria ji varovala, že je příliš nemocná, než aby dnes vyrazila do práce. To už však k Marii patřilo, držela dvojčata v posteli hned při prvním posmrknutí. Vittoria se neubránila úsměvu. Život pro dvojici lesbických žen nebyl v tak staromódně založeném městě žádný med, ale stejně Maria patřila k tomu nejlepšímu, co ji v životě potkalo. A navíc dnes ráno měla Maria pravdu, jako obvykle. Tak zle se Vittoria ještě nikdy necítila. S chrčením sotva lapá po dechu. Každý krok pro ni znamená hotové peklo a hlavu má v jednom ohni. Nejvíce ji však děsí změny v podpaží. Namodralé uzliny nabobtnaly do velikosti vrabčího vejce a teď bolí jako uražený zub. I z lehýnkého tření kůže o látku kombinézy jdou na Vittorii mráčky.

Jenže Vittoria za celých dvacet let nevynechala jediný den v práci, a rozhodně si nehodlá vzít volno právě teď, když oproti plánu nabírají zpoždění a šéf si začíná dělat vrásky s financemi. Jejím prvním dnešním úkolem je jednou provždy se zbavit okounějího mnicha dřív, než vydešá a odradí dělníky a ještě víc přispěje ke skluzu, který v pracích nabrali doposud.

Ostrahu na něho měla správně poštvat už před týdnem, ale teď se s ním vypořádá osobně. Energicky se napřímí v ramennou a rázně pochoduje k bratru Silviovi. Zastaví se tak blízko

před ním, až ji ovane vůně kávy z jeho termosky. Snaží se popadnout dech. Od hlavy až k patě jí útroby žhnou stravu-jícím žářem a kolena se jí klepou tak silně, že by se nedivila, kdyby začaly cvakat o sebe navzájem.

Starý mnich zašroubuje uzávěr termosky a s čtverácky přimhouřenýma očima se na židličce předkloní. „Děje se něco, milá moje?“ usměje se. „Mohu snad nějak pomoci?“

„Ano! Mohl byste táhnout ke všem čertům a nezaclánět na mém –“ Záchvat kašle ji utne v půli slova.

Vittoria cítí, jak jí průdušnici ucpává zátka hleny, a zoufale se popadne za ústa. Několik okamžiků se vůbec nedokáže nadechnout, a když dusivé chrchlání konečně poleví, v hrsti se jí rozlije horký sliz. Zpanikaří ještě dřív, než pohlédne na otevřenou dlaň s chuchvalcem sražené krve.

2. kapitola

C hudák ženská vypadá jak oživlá smrtka, pomyslí si Sonia Polettiová, když rukou v latexové rukavici pátrá na předloktí po žíle. Kůže je nepřírozeně chladná a dech namáhavý a přerývaný navzdory masce, jež pacientce vhání do úst i nohou koncentrovaný kyslík. Zkušenost Sonii napovídá, že žena co nevidět skončí na dýchacím přístroji na JIP, ovšem tohle jí říct nemůže.

Na vozíku u pacientčina lehátka má Sonia připravené zkumavky s různobarevnými uzávěry, které se postupně naplní krví. Každá z nich poputuje na jinou analýzu, hmotnostním spektrometrem s vysokým rozlišením počínaje a mikroskopem patologa konče.

Žena zvedne hlavu z polštáře, ale už po pár vteřinách ji vyčerpaně nechá klesnout nazpátek.

„Vy jste lékařka?“ zeptá se sípavým přidušeným hlasem.

„Ne, laborantka. Potřebuji odebrat vzorky krve.“

„Ještě víc krve? Zůstane mi aspoň trochu?“

„Jistě,“ usměje se Sonia za chirurgickou rouškou. „Víc než dost.“

Pacientka se rozezmlítá tak prudkým kašlem, až zkumavky vedle lehátka zacinkají. „Ještě pořád se neví, co mi je?“

Ošetřovatelky se na chodbě zmínily o podezření na tuberkulózu, ale Sonia si to nechá pro sebe. Soustředí se na práci, protože právě dnes se potřebuje dostat domů včas. Položí ženě ruku na loket. „U nás máme ty nejlepší doktory. Pokud vaši diagnózu už neznají, zjistí to cobydup.“ Odmlčí se. „Jmenujete se Vittoria Fornerová?“

Pacientka přikývne.

Sonia přiklekne k lůžku a spíš ze zvyku pootočí ženin nemocniční náramek, aby si tak její totožnost potvrdila. Pak Vittorii stáhne škrtidlem nadloktí, až se jí zvýrazní žíly. Tenkou jehlou jemně vklouzne pod kůži a napíchne žílu. Sonia k druhému konci jehly připojí první ze sady zkumavek.

„Máte děti?“ zachraptí Vittoria.

„Jedno.“ Sonia potlačí úsměv. „Floriannu – Flori – je jí právě pět.“

„Já mám dvě. Osmiletá dvojčata. Kluka a holčičku.“

„To vám závidím. Páreček,“ usměje se Sonia, i když ví, že ona se dalšího dítěte nedočká. Floriin otec se vypařil hned na začátku těhotenství. Sonii je teprve jednatřicet, a jak říká matka, má dost času porodit ještě celou řádku dětí. Jenže to se nestane. Flori jí přináší dost radosti i jako jedináček.

Vittoria se schoulí v dalším návalu vlhkého kašle. „Moc bych je tu teď chtěla mít!“

„Však se dočkáte,“ broukne Sonia, myšlenkami už u Floriina tanečního vystoupení, které se koná právě dnes večer. Musí domů dorazit natolik včas, aby stihla k dcerčině baletní sukýnce přišít komický ocásek.

Další chrčivý kašel. Ten zvuk je nechutný, jako když se po-kašlávající starý nákladák snaží probudit se k životu. Sonia si všimne, že si Vittoria otírá oči. Krvavé sputum jí zpod kyslíkové masky vystříkne až na čelo.

Z krabice na pojízdném vozíku Sonia popadne papírový kapesník a hlen oře. Vittoria poděkuje mdlým úsměvem, ale přitom na Soniu upírá oči plné strachu.

Náhle se Vittoria zkroučí v křeči dalšího dusivého zachvatu. Sonia cítí, že obnaženou část obličeje nad maskou jí zkrápí mokrá přška, a honem ucukne hlavou.

Ksakru! V panice klopýtne dozadu, chňapne ubrousek nasáklý lihem, jímž se obvykle čistí nástroje a vybavení, a ze všech sil si s ním drhne obličej.

Vittoriin kašel neustává. Lehátko se s každým lapnutím po dechu viditelně roztřeše.

Sonia se v duchu trochu uchlácholí vědomím, že její nedávný kožní test byl pozitivní na tuberkulózu, čili že už jí byla vystavena a znovu ji chytnout nemůže. Velmi dobře ví, že incident by měla nahlásit svému nadřízenému i zdravotní pojišťovně, ale na to prostě není čas. Slíbila matce videozáznam z Floriina baletního sóla, a k tomu potřebuje dobít kameru. Nakonec si jen dalším ubrouskem očistí celý obličej, chytí vozík se zkumavkami a vybavením a odspěchá z pokoje.

3. kapitola

Osm let. Alana Vaughnová ho neviděla přes osm let, ale téměř se nezměnil. Pravda, má teď plnější tváře protkané žilkami, ale úsměv – „oči modré jako šmolka a dolíčky k zulíbání“, jak to jednou popsala zamilovaná ošetřovatelka z Anglie – zůstává stejný.

„Ách, Alana! *Ciao bella...* Ještě krásnější, než si pamatuju!“ zazubí se doktor Nico Oliva.

A v Alaně ten známý hlas, hluboký, sytý, podbarvený neustálý pobavením, vyvolává záchvěv vzrušení, na které už dávno zapomněla.

„A ty, Nico, jsi ještě italštější Ital, než jsi býval dřív!“

Nico jen bezmocně pokrčí rameny a Alana si automaticky vybaví důvod, proč přesně se do něho kdysi zamilovala.

Jako tenkrát, i dnes má pracovnu zařízenou pouze nejnutnějším nábytkem. Na stěnách visí jen pár zarámovaných diplomů a tři černobílé fotografie africké krajiny; jedna z nich patří ke vzpomínkám na jejich společnou misi v Angole. Nico obejde stůl a políbí Alanu na obě tváře. Voní po citrusech. „Ale to jsi opravdu nemusela osobně.“

„Ale ano. Musela.“ Jeho textovka byla nečekaná, ale tím vítanější.

„Našla jsi mě snadno?“

„Vlastně ano.“ Popravdě, nic jednoduchého to nebylo.

Alana už procházela chodbami nejrespektovanějších nemocnic, jako je Johns Hopkins či klinika Mayo, ale nemocniční areál Ospedale San Martino patří k nejrozsáhlejším, a navíc sestává z různých křídel a přístavků přilepovaných k základní nemocnici během dalších let. Značení jí nepomohlo. Alana po roce stráveném na střední škole v Heidelbergu, kde rodiče tehdy pracovali, ovládá obstojně němčinu, ale italsky sesmolí nanejvýš pár slov. K Nikově pracovně v Oddělení infekčních chorob vede labyrint chodbiček a zastrčených schodišť, ve kterých se vůbec není snadné zorientovat.

Nico se na ni nadšeně zadívá. „Musíme si toho spoustu povědět. Vyrazíme si na večeri, ano? Co nejdřív.“ Usměje se. „Ale nejdřív chceš zřejmě vidět pacientku, že?“

„To opravdu chci.“

„Tak jdeme!“ Nico se do Alany zavěsí se samozřejmou důvěrností, jež jí připadá trochu přehnaná.

Chodba osvětlená zářivkami páchne dezinfekcí a je plná personálu i klábosících pacientů. Nika v laboratorním plášti zavěšeného do Alany si nikdo nevšímá. Alana se pousměje. *Typické jen pro Itálii.*

„Kde ses ubytovala?“ zajímá se Nico.

„Grand Hotel Savoia.“

„Ach, hned u nádraží!“ Nico potřese hlavou. „Nabídl bych ti přespání u nás, ale Isabelle... a děti... Neměla bys vůbec klid.“

Samozřejmě že Isabelle. Alana to čekala, ale stejně mu vytáhne ruku z podpaží. „Děti, Nico? Množné číslo? To jsem netušila!“

„Už ano. Enzovi jsou tři a Simoně přesně čtyři měsíce. Jen si to představ!“ Rozpačitě se zasměje a uhne očima. „Jsem teď nudný fotřík.“

„Ne, to si představit vážně nedokážu.“

Nico opět zachytí její pohled. „A co ty? Už jsi...“

„Bohužel se nezdržím na jednom místě dost dlouho, abych si stačila pořídit křečka, natož rodinu.“

Je jí jasné, že její lehkavá tón ho neošálil.

„Chybí mi dobrodružství, Alano. Závidím ti, žeš u toho vydržela.“

Vzpomene si na své mise do ohnisek, kde právě propukla infekce, jako byla žlutá zimnice v Guyaně, vůči lékům rezistentní tuberkulóza ve Střední Asii a samozřejmě ebola v západní Africe; na tváře mrtvých a umírajících, což vinou slabší imunity byly většinou děti. „Některé zážitky bych si i odpustila, Nico.“

Neodpoví, ale Alana si z jeho výrazu domyslí, že tento názor s ní nesdílí. Zahnou do další chodby. „Víš, původně jsem tě zkoušel sehnat přes oficiální e-mailovou adresu uvedenou v WHO, ale vzkaz se pořád vracel jako nedoručený. Tvoje telefonní číslo jsem měl pochopitelně schované, proto...“

Alanu jeho textová zpráva zaskočila. Rázem pustila z hlavy jejich bolestný rozchod a cítila jen vzrušení, že si na ni vzpo-

mněl. Nejspíš by si časem našla záminku navštívit ho osobně tak jako tak, ale dvě slova ve zprávě – dýmějový mor – ji donutila ihned sbalit kufr a váháním neztrácet ani vteřinku. „Ale já už pro Světovou zdravotnickou organizaci WHO nedělám, Nico.“

„Vážně? Myslel jsem, že to bereš jako doživotní poslání!“

To já svého času také. Alana je na okamžik v pokušení se mu svěřit se svou poslední katastrofální misí v Libérii během vrcholící epidemie eboly. Nico by ji díky svým zkušenostem z podobných misí jistě pochopil, ale nakonec jen neurčitě řekne: „Potřebovala jsem změnu.“

„A teď jsi přijela z Ženevy?“ vyzvídá udiveně.

„Byla jsem tam poblíž,“ vymluví se Alana

„Alano!“ povytáhne Nico obočí. „Snad ses nevrátila k armádě, nebo ano?“

„Tohle probereme později u vína,“ vyhrkne a okamžitě svého slibu zalituje. „Nico, prosím, teď mi pověz o té pacientce.“

„Vittoria Fornerová, dvaadváct let, až dosud zdravá, povolání stavební technik,“ odříká Nico. „Přijali jsme ji před dvěma dny. Měla vysokou teplotu a vykašlávala krev. Během čtyřiačtyřiceti hodin skončila na přístrojích.“

Alana cítí, jak se jí svaly zatínají napětím. „Doufám, že jste ji okamžitě umístili do izolace?“

„Samozřejmě,“ přikývne Nico. „Lékaři měli zpočátku podezření na tuberkulózu.“

„Ale tys byl jiného názoru?“

„Našel jsem jí zduřeninu v podpaží. Klasická dýměj.“

„Provedl jsi biopsii?“

„To bylo zbytečné, Alano. Stačila kultivace sputa. Je to dýmějový mor. Tečka. Bakterie *Yersinia pestis* se rozmnožuje rychleji než krysy v kanálu.“

Alaně to přirovnání připadá jako dokonalá ironie, ale nechá to bez poznámky, protože do výtahu přistoupí ke dvěma

uklížečkám, které se spolu soustředěně dohadují v ruštině nebo ukrajinštině.

Alana s Nikem vystoupí v šestém patře. Chodba je tady vylištěná, ale Alana přesto ztlumí hlas. „Antibiotickou léčbu jste zahájili hned od začátku?“

Nico se ušklíbne. „Od první vteřiny, co jsem ji uviděl, ani jsem nečekal na výsledky kultivace. Širokospektrá antibiotika včetně levofloxacinu a doxycyklinu.“

„A přesto skončila na ventilátoru?“

„Došlo ke krátkému zdržení po dobu, kdy pracovní diagnóza byla tuberkulóza,“ připustí Nico. „Stav pacientky se horšil po minutách. Nic podobného jsem ještě neviděl, Alano.“

„Kdy se v Itálii objevil poslední případ dýmějového moru?“

Na okamžik se oba zastaví. „Tak před šesti sedmi lety. Do Milána ho z Madagaskaru donesli dva misionáři.“

„Kčertu, a kde se tedy může nakazit stavební technik v Janově?“

„Před třemi týdny Vittoria navštívila s rodinou Afriku. Její sestra si vzala Etiopana a žije v Addis Abebě. Poslední případy máme nahlášené z východní Afriky.“

Alana horečně přemýšlí. „To je moc dlouho. Inkubační doba dýmějového moru bývá obvykle dva až šest dní. Musela by onemocnět už před dvěma týdny.“

„Třeba to skutečně trvalo déle. Nebo ty snad vidíš jiné vysvětlení?“

Alanu napadne hned několik možností, ale zatím si je nechává pro sebe. „Nico, tohle nebude obyčejný dýmějový mor –“

„Jistěže ne. Má černý plicní mor.“

„A ten se v Itálii ukázal naposledy kdy?“

„No, to už bude tak tři... čtyři staletí? Kdoví? Naposledy nejspíš ve středověku.“

Na chvíli se zamyslí, ale vzápětí se jim nad hlavou s praskáním rozezní reproduktor. Naléhavý hlas třikrát zopakuje stejnou větu. Alana sice neumí italsky, ale přesně pochopí, oč jde.

Nico se otočí a tryskem se žene k jednotce intenzivní péče. Alana za ním proběhne skrze zavírající se posuvné dveře, jež jim zapadnou v patách. Uvnitř nad psacím stolem visí nápis CENTRO DI RIANIMAZIONE. Zvukové i světelné signály zběsile hlásí nestandardní situaci. Před zasklenou kójí v rohu místnosti se shlukne personál. Kdesi zpanikařeně křičí žena, ale Alana ji v tom hloučku nevidí.

Nico se s Alanou v patách prodere k prosklené kóji. Cestou ho za loket popadne buclatá žena ve středním věku: „*Dot-tore Oliva! Mia Vittoria!*“ křičí a mezi vzlyky chrlí zoufalé otázky.

Nico ženu obejmě konejšivě kolem ramen, ale ta se rozplácě ještě bouřlivěji.

Alana se obrátí k prosklené stěně kóje. Výjev uvnitř v ní probudí nejhorší vzpomínky na období vrcholící epidemie eboly. Nad lůžkem se sklání čtyři specialisté v ochranných oblecích známých jako PPE, včetně kukel s průhlednou maskou před obličejem a vodotěsných bot.

I přes sklo okna pulzuje týmová energie personálu vybičovaná na maximum v krizové situaci, kdy se doslova a do písmene jedná o otázku života a smrti. Pacientka na lůžku jim práci očividně neusnadňuje; i když je napojená na pavučinu hadiček a kabelů, svíjí se v nezvladatelném záchvatu.

Nico se po Alaně ohlédne s beznadějným výrazem plavčíka, jenž sleduje tonoucího v peřejích, kde není sebemenší šance na jeho záchranu.

Průhledná hadice spojující pacientčina ústa s ventilátorem zrudne, jako by místo k plicím byla napojená na tepnu. „DIC,“ zamumlá si Alana spíš pro sebe; rozeznala příznaky diseminované intravaskulární koagulace, kdy srážlivost pacientovy krve selhává stejně nezvratně jako jeho orgány.

„Vittoria! Vittoria!“ Starší žena se Nikovi vytrhne a skočí k oknu kóje. Zabuší na sklo a nakonec ji musejí násilím od-táhnout dva zřizenci.

Pacientka se v náhlé křeči prohne jako luk, takže se lůžka dotýká jen hlavou a patami. V této nepřírozené póze strne na nekonečně dlouhou dobu, a nakonec se bezvládně zhroutlí a zůstane ležet bez hnutí.

Ale ten klid nevěstí nic dobrého. Alana to pochopí ještě dřív, než z Vittoriiných očí a nosu začne prosakovat krev.

4. kapitola

Dnes je 23. leden léta Páně 1348.

Já, Rafael Pasqua, syn Domenikův, jsem se narodil v Janově léta Páně 1311, a v tomto městě s naprostou jistotou také zemřu.

Dosud nikdy jsem svoje vzpomínky nesvěřil pergamenu, ale nyní to považuji za nezbytné. Odpusťte mi neobratnost, neboť nejsem vzdělanec. Jsem ranhojič a bradýř, a ne lékař vystudovaný na univerzitě. Osud mi však laskavě dopřál to štěstí pracovat s velkým Antoniem Calvim, který naše řemeslo provozuje s umem a moudrostí, jimž se může měřit málokdo.

Dnes jsem pohřbil svou milovanou manželku Camille. Ruce se mi třesou, když píše její jméno; bylo jí dvacet devět let a krásou předčila jarní šeríky. Dosud slyším její hlas a slzami bych dokázal zaplavit celý její hrob.

Zůstalo po ní úděsné prázdno, v němž se utěšuji pouze vědomím, že původní prokletí se stalo požehnáním: Camille nám nedokázala porodit dítě, ale aspoň zemřela bez toho, že by zešílela žalem nad hrobem vlastního děťátka, jak se přihodilo mnohým obyvatelům Janova. Oberto, majitel nálevny, už pochoval dva syny a čtyři dcery. Právě já pečoval o Ober-

tovu manželku v jejích posledních hodinách a tvrdím, že nebožačka nezemřela na Černou smrt, ale že jí puklo srdce.

Ale tomuto osudu Camille unikla. Večer ulehla při plném zdraví a probudila se zpola zalklá vlastními hleny. Další z nesčetných obětí plicního moru.

Hrob pro Camille jsem dnes vykopal s pomocí svého druha Jacoba ben Mosese. Na rozdíl od mnoha jiných lékařů mnou Jacob nikdy nepohrdal, naopak; naučili jsme se spolupráci. Ze zákona smí léčit pouze Židy, ale já si k němu chodím pro radu v případech, kdy se ocitnu v úzkých. Na oplátku zase operuji ty z jeho pacientů, kteří to potřebují. Jacobovi už dávno minula šedesátka, ale stále pracuje stejně tvrdě jako každý obyčejný obyvatel Janova. Při kopání hrobu mi navíc předvedl, že dosud má i silné svaly.

Možná se ptáte, proč se muži, kteří svůj život zasvětili studiu medicíny, rozhodli vlastnoručně vykopat hrob? Bude vám to připadat k nevíře, ale nemám hrobníka čím zaplatit, a kromě toho, požehnán budiž ten, kdo najde člověka, jenž dosud přežil a takové práce se nebojí.

Sám zřejmě nebudu žít dost dlouho, abych zaplnil další stránky svého deníku; kdoví, jestli zvládnu víc než tento jediný zápis, ale do posledního dechu a při památce mnoha zmarněných životů, včetně mé nejdražší Camille, se budu snažit dostát své povinnosti a vyličit, jak morová rána zničila kdysi tak nádherné město.

Dost možná, že kněží a biskupové mají pravdu, když tvrdí, že nastala apokalypsa, způsobená našimi hříchy. Přesto musím zapsat svoje svědectví. Svůj život jsem zasvětil vědě, což není nic víc než poučený záznam zkušeností a pozorování.

Jako všechno, i morová rána pronikla do Janova přes moře z jihozápadu. Nepřivolal ji žádný démon nebo zlý duch, ale v Janově narození námořníci a kupci. Donesli kletbu z východu, z města Kaffa za Malou Asií.

První z morem prokletých lodí se objevila na obzoru koncem podzimu. Tehdy nás včas varovali neapolští kupci, a proto naši vojáci dokázali loď odehnat hořícími šípy a dalšími zbraněmi. Bohužel, koncem prosince, jenom pár dní po oslavách zrození našeho Pána, do přístavu pronikla další nakažená loď. Zrádný kapitán ukryl mrtvé a umírající v podpalubí. Z lakoty rozprodal nakažené zboží nic netušícím kupcům, a tak celé tohle vznešené město otrávil. Nato tajně unikl z přístavu a údajně rozšířil morovou ránu i na Sicílii a v Řecku.

Uběhlo pouhých pár dní, když lidé začali hromadně umírat. Tlející mršiny domácích zvířat se postaraly o další rozšíření nákazy i do vnitrozemí.

Nyní, když nás všechny dostihla nákaza, nelze smrti uniknout v žádné profesi. Nešlo jen o hrobníky a kopáče hrobů obecně, kteří se vystavili obrovskému nebezpečí. I lékaři pečující o choré a kněží, kteří udíleli poslední pomazání, právníci sepisující poslední vůli – ti všichni zemřeli na plicní mor.

Když jsme dnes s Jacobem kopali manželčin hrob, nepřestával si cosi mumlat ve svém nesrozumitelném jazyce. Na dotaz, co odříkává, mi sdělil, že to je hebrejská modlitba za mrtvé. Nadhodil jsem, že by snad bylo moudřejší šetřit modlitby pro živé, ale on se jen zasmál a připomněl mi, že právě mrtví jsou jediní, kdo má ještě nějakou naději.

Zeptal jsem se, zda by pokračoval v práci, kdyby svým slovům skutečně věřil, ale na to jen řekl, že je starý a měl zemřít už před lety. Medicína byla to jediné, co znal, a teď bylo pozdě s ní přestat, i když se změnila na pouhou marnost.

Jacob se opřel o lopatu a dodal, že ví, jaké to je ztratit manželku, protože jeho Miriam odešla už před deseti lety. Ujistil mě, že bolest časem poleví, ale samota přetrvá. A vyptával se, zda po uložení Camillina těla nechci z Janova před smr-

tícím morem uniknout na sever do Francie či do Říma, kam se už vydala řada našich kolegů?

„Ty snad věříš, že se tam nákaza nerozšíří?“ podivil jsem se.

„Nepochybně,“ souhlasil. „Ale skupinky uprchlíků snad budou ušetřeny.“

„Ale co nemocní v Janově?“ namítl jsem. „Tahle profese nás zavazuje jim poskytnout pomoc i poslední službu.“

Jacob ukázal na hroby kolem nás a s povzdechem připomněl, že chorým už nemáme co nabídnout.

Já ale trval na svém ze zatvrzelé hrdosti, jež kdysi rozzuřila Camille natolik, že mě přirovnala k slepému šakalovi. Vysvětlil jsem Jacobovi, že pořád můžeme pacientům pomoci klystýrem, pouštěním žilou, aby se šťávy v těle vyrovnaly, a používáním léků známých po staletí.

Jacob na mě chvíli ohromeně zíral a pak pronesl slova, jež mi dopadla do srdce jako kamení: „Rafeli, my lékaři jsme své pacienty zklamali a zradili tak příšerně, až se divím, že nás ještě všechny nezlynčovali.“

„Ano, zatím jsme v léčbě zklamali, ale to neznamená, že nepřijde změna!“ nevzdával jsem se naděje.

Starý Žid místo odpovědi jen zaryl lopatou do tvrdé hlíny. Mlčky jsme pak Camille vrátili zemi.

Možná se ptáte, zda se také nebojím nákazy morem. Ano, děším se jí, a při pohledu na další a další mrtvé pokryté hnisajícími boláky se děším stále víc. Děsí mě muži, ženy a děti s plícemi zalitými krvavým hlenem, takže jim v těle nezbývá na další životodárné šťávy místo.

Ovšem mnohem víc mě děsí představa, že budu patřit k těm nemnoha ušetřeným a zůstanu tady sám – jen se svým zoufalstvím.

5. kapitola

Nico čeká na Alanu před hotelem. V každé ruce drží kelímek espressa a pozdraví ji lehkými polibky na obě tváře.

Jarní ráno je nezvykle chladné a Alana tím nadšeněji uvítá horkou kávu s její povzbuzující hořkostí.

Nico má vlasy ulízané z čela, každý pramínek na svém místě, dokonale vyžehlená košile a tmavomodré sako mu skvěle padnou na svalnatý hrudník. Zrazuje ho však obličej. Ten výraz Alana nezapomněla ani po osmi letech, a teď působí ještě výmluvněji. Bělmo má zarudlejší, kruhy pod očima temnější a zapadlejší, tváře protkané sítí jemných rudých žilek. Vybaví si ty dávné společné večery – jak si Nico prosadil otevření druhé či třetí láhve vína, když správně měli zůstat jen u té první.

Čas vzpomínky neotupil. Alana má stále před očima tu chvíli, kdy Nika poprvé spatřila v budově tvořené jedinou velkou místností, jež na angolském venkově sloužila jako místní nemocnice. Už cestou z letiště se od nepřetržitě kouřícího anglického ošetřovatele dozvěděla o lékaři z Itálie, jenž „strčí do kapsy všechny filmové krasavce“, ale rozhodně nepočítala s tím, že dotyčný bude i přirozený vůdce. Nikovi bylo tehdy dvaatřicet, o rok víc než Alaně, ale maličkou nemocnici řídil s autoritou starého veterána. Nebál se zásadních rozhodnutí a věcně řešil například i tak trýznivé dilema, jako bylo omezení dávek nitrožilní výživy potřebným, protože jejich zásoby docházely. Pro Alanu to však byla její první mise pod praporem WHO a byla odhodlaná prokázat své schopnosti; i z toho důvodu se mladým šéfem